

цілей, пошуку шляхів їхнього досягнення та рефлексії власних результатів.

Саме в умовах проєктної діяльності діти отримують можливість максимально реалізувати свою природну допитливість, розвивати дослідницькі уміння та активно взаємодіяти з навколишнім середовищем.

Список використаних джерел

1. Каратаєва М. Проєктування – перспективна технологія. *Дошкільне виховання*. 2006. № 10. С. 16-18.
2. Ковшар О. В. Проєктна діяльність як засіб розвитку особистості дитини дошкільного віку. *Педагогічні науки*. 2011. № 8. С. 145-149.
3. Метод проєктів у діяльності дошкільного закладу / уклад. Л.А. Швайка. Харків : Вид. група «Основа», 2010. 203 с.
4. Молодушкіна І. В. Метод проєктів у діяльності дошкільного закладу: навч.-метод. посібник. Харків : Вид. група «Основа», 2010. 203 с.
5. Проєктні технології у дошкільному навчальному закладі / упоряд. Буракова Ю.Д. Харків : Вид. група «Основа», 2009. 204 с.

*Лампека Катерина,
студентка магістратури спец. 012 «Дошкільна освіта»
Науковий керівник – к. пед. н., доц. Лілія Мельничук,
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імені акад. С. Дем'янчука»*

ДИАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЕВОЇ АКТИВНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Формування і розвиток мовленнєвої активності дітей дошкільного віку є одним із ключових завдань сучасної дошкільної освіти, оскільки мовлення виконує не лише комунікативну, а й пізнавальну, емоційно-ціннісну та соціалізаційну функції. В умовах воєнного стану в Україні проблема набуває особливої актуальності, адже мовленнєвий розвиток дитини стає важливим ресурсом її психологічної стійкості, формування відчуття безпеки, можливості

виражати власні думки, емоції та переживання. Мовленнєва активність у цей період є засобом підтримки психоемоційного стану дитини, що позитивно впливає на її соціальну адаптацію та готовність до подальшого навчання в умовах закладу загальної середньої освіти.

Нормативні документи, зокрема Закон України «Про дошкільну освіту», Базовий компонент дошкільної освіти (редакція 2021 р.), а також Концепція розвитку дошкільної освіти, визначають мовленнєвий розвиток одним із пріоритетних напрямів освітньої роботи в закладах дошкільної освіти. У цих документах підкреслюється необхідність створення умов для оволодіння дитиною засобами рідної мови, формування культури спілкування та здатності використовувати мовлення як інструмент пізнання навколишнього світу.

Мовленнєва активність дітей дошкільного віку, як одна з глобальних проблем, вивчалась у вітчизняній лінгводидактиці у таких аспектах: дошкільна лінгводидактика (А. Богуш), культура мовлення (Н. Бабич, Б. Головін, Є. Тихеева), мовленнєва діяльність (А. Богуш, Н. Гавриш, К. Крутій, Н. Луцан, Т. Науменко, Т. Піроженко) тощо.

Розвиток мовленнєвої активності дітей дошкільного віку – це процес цілеспрямованого формування вміння активно та ініціативно користуватися мовленням у різних видах діяльності, що передбачає здатність дитини не лише відтворювати мовні зразки, а й самостійно будувати висловлювання, вступати в діалог, виражати емоції та взаємодіяти з оточенням.

Метою формування мовленнєвої активності є забезпечення всебічного розвитку мовленнєвої компетентності дошкільника, формування у нього потреби та інтересу до мовленнєвої взаємодії, а також підготовка до навчальної діяльності у школі. Основними завданнями цього процесу виступають розвиток словникового запасу, граматичної правильності мовлення, формування діалогічних та монологічних умінь, розвиток мовленнєвого слуху та фонематичної сприйнятливості, а також створення умов для вільного самовираження дитини у мовленнєвій діяльності.

Структура мовленнєвої активності старших дошкільників охоплює мотиваційно-потребовий компонент, який зумовлює інтерес та готовність до мовленнєвої взаємодії; когнітивно-змістовий компонент, що пов'язаний із розвитком мовленнєвих знань, словника, уявлень про мовні норми; та діяльнісно-практичний компонент, який передбачає реалізацію мовленнєвих умінь у різних видах комунікативної діяльності.

Етапи формування мовленнєвої активності у закладі дошкільної освіти передбачають поступовий розвиток від відтворювального рівня, коли дитина оволодіває елементарними формами мовлення за зразком, до продуктивного рівня, що характеризується самостійністю, творчістю та здатністю будувати власні висловлювання. На завершальному етапі важливо формувати рефлексивні уміння, коли дитина здатна усвідомлювати правильність свого мовлення, виправляти помилки, виявляти інтерес до мовленнєвої діяльності (таблиця 1).

Таблиця 1

Структура та етапи формування мовленнєвої активності дітей дошкільного віку

Компонент	Характеристика	Етап формування	Особливості діяльності дитини
Мотиваційно-потребовий	Формування інтересу до мовлення, бажання вступати у комунікацію	Відтворювальний	Дитина повторює слова, фрази за зразком, відгукується на звертання дорослого
Когнітивно-змістовий	Засвоєння словникового запасу, граматичних норм, мовленнєвих зразків	Розвивальний	Дитина починає самостійно будувати прості висловлювання, розповідає про предмети чи дії

Діяльнісно-практичний	Використання мовлення у грі, спілкуванні, пізнавальній та художній діяльності	Продуктивний	Дитина активно бере участь у діалозі, складає розповіді, проявляє ініціативу у спілкуванні
Рефлексивний	Усвідомлення правильності мовлення, самоконтроль, інтерес до мовленнєвої діяльності	Творчо-продуктивний	Дитина вміє виправляти помилки, експериментує з мовою, виявляє творчість у висловлюваннях

Розвиток мовленнєвої активності дітей старшого дошкільного віку є багатокомпонентним і динамічним процесом, що має вирішальне значення для становлення особистості дитини, її подальшого навчання та соціалізації. Особливої ваги цей напрям роботи набуває в умовах воєнного сьогодення, коли мова стає не лише засобом спілкування, а й важливим інструментом підтримки психологічного благополуччя та зміцнення національної ідентичності.

Отже, розвиток мовленнєвої активності дітей старшого дошкільного віку є важливим психолого-педагогічним завданням, що забезпечує не лише оволодіння комунікативними вміннями, а й сприяє формуванню емоційної врівноваженості, пізнавальної активності та соціальної адаптації дитини. В умовах воєнного стану в Україні проблема формування мовленнєвої активності набуває особливого значення, адже мова виступає засобом підтримки психічного здоров'я, збереження національної ідентичності та консолідації суспільства. Мовленнєва активність розвивається як комплексний процес, що включає мотиваційний, когнітивний і діяльнісний компоненти та реалізується поетапно – від відтворювальних умінь до творчо-продуктивного рівня. Організація

цього процесу у закладі дошкільної освіти має ґрунтуватися на сучасних педагогічних стратегіях, а також на положеннях нормативних документів, що визначають мовленнєвий розвиток одним із пріоритетних напрямів дошкільної освіти.

Список використаних джерел:

1. Богуш А.М. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до 7 років : Монографія. Київ: Видавничий дім «Слово», 2010. 374 с.
2. Вітченко В. В. Підготовка майбутніх вихователів до впровадження сучасних технологій мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку. *Наука та освіта в дослідженнях молодих учених : матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. для студ., аспірантів, докторантів, молодих учених*, Харків, 13 трав. 2021 р. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; [редкол.: Ю. Д. Бойчук (голов. ред.) та ін.]. Харків, 2021. С. 71-72.
3. Гавриш Н. Інновації в організації мовленнєвої роботи з дошкільниками. *Інноваційні технології в дошкільній освіті*. 2021. № 2. С. 66-70.
4. Козар К. А., Маркусь Ю.М., Чекан О.І. Теоретичні засади формування комунікативної активності у дітей молодшого дошкільного віку засобами інноваційних технологій. *Наука майбутнього: збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених* / гол. ред. В.В. Гоблик. Мукачево, 2021. Випуск 1(7). С. 47-51

Лідавець Ірина,

здобувачка магістратури 2 р.н.

спец. 012 «Дошкільна освіта»

Науковий керівник – к. пед. н., доц. Лілія Мельничук,

ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний

університет імені акад. С. Дем'янука»

ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ СТОРИТЕЛІНГУ

Формування креативного мислення у дітей старшого дошкільного віку є однією з ключових проблем сучасної дошкільної педагогіки, оскільки саме в цьому віці відбувається активний